

**ДУБРОВИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання
науково-методичної ради
Дубровицького райметодкабінету
30. 08. 2019 № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти, молоді
та спорту Дубровицької районної
державної адміністрації
06. 09. 2019 № 273

Навчальна програма з позашкільної освіти
науково-технічного напрямку

«Випалювання»

2 роки навчання

м. Дубровиця – 2019

Автор: Шпак Василь Володимирович, керівник гуртків центру позашкільної освіти

Рецензенти:

Семенюк М.І. – директор центру позашкільної освіти.

Антосяк М.В. – методист центру позашкільної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Випалювання - один із найпоширеніших видів декоративно-ужиткового мистецтва серед школярів. Привабливість випалених виробів полягає саме у поєднанні випаленого візерунка з текстурою чистого дерева.

Художнє випалювання стало визнаною технікою оздоблювання виробів із деревини.

Нескладність обладнання, наявність інструментів і пристосувань, матеріалів, доступність роботи дозволяють займатися випалюванням у гуртках.

Створення навчальної програми обумовлено тим, що багато школярів та учнівської молоді цікавляться технікою випалювання візерунків на дерев'яній поверхні.

Метою навчальної програми «Випалювання» є формування компетентностей особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема, випалювання.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, що забезпечує оволодіння знаннями про українські народні ремесла, промисли, традиції техніки випалювання.
2. Практична компетентність, сприяє оволодінню технікою випалювання.
3. Творча компетентність, яка забезпечує розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, вироблення індивідуального стилю роботи, майстерності при виконанні виробу.
4. Соціальна компетентність, що сприяє вихованню дбайливого ставлення та пошани до народних традицій, національної свідомості, розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери особистості: працелюбства, наполегливості у досягненні мети, відповідальності за результат власної діяльності, виховання культури праці.

Навчальна програма реалізується у гуртку «Випалювання» з науково-технічного напрямку позашкільної освіти серед вихованців молодшого та середнього шкільного віку (6 - 14 років). Програма передбачає навчання дітей в групах початкового рівня протягом 2-х років. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин: початковий рівень та основний рівень – по 144 год. (по 4 години на тиждень).

Кількісний склад навчальної групи - 12-15 вихованців.

Методами опрацювання навчального матеріалу є: пояснювально-ілюстративний (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація) та ігровий.

У програмі є перелік знань і вмінь, які повинні опанувати гуртківці до кінця навчального року та перелік практичних робіт з урахуванням вибору конкретних об'єктів практичної роботи. Однак, цей перелік не являється вичерпним, допустимо включення в перелік практичної частини інших виробів, що відповідають тій або іншій темі програми. Результати педагогічної діяльності визначаються ступенем розвитку самостійності при рішенні практичних завдань та виховання стійкого інтересу до творчої діяльності.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, участь у конкурсах, виставках, оглядах.

За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організовуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

Теми й розподіл годин за темами вказано орієнтовно. Керівник гуртка може вносити зміни, доповнення, у разі необхідності переставляти порядок тем і доповнювати їх.

Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з /п	Тема	Кількість годин		
		Теоре т. занятт я	Прак т. занят тя	Раз ом
1	Вступне заняття.	2	-	2
2	Основи випалювання.	12	8	20
3	Випалювання малюнка.	8	30	38
4	Випалювання. Виконання завдання за зразком.	16	32	48
5	Виготовлення поробок технікою випалювання на довільну тему.	10	24	34
6	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом:	50	94	14 4

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год.)

Теоретична частина. Випалювання — різновид декоративно-ужиткового мистецтва. Програма, зміст роботи та задачі гуртка. Демонстрація виробів з елементами випалювання. Огляд ілюстрацій з виробами випалювання.

2. Основи випалювання (20 год.)

Теоретична частина. Інструменти і матеріали. Безпека життєдіяльності під час роботи з електроприладами. Прилад для випалювання — будова, користування, техніка безпеки. Техніка випалювання. Організація робочого місця. Декоративні особливості деревини.

Практична частина. Вибір деревини з урахування її особливостей. Ручна обробка деревини. Розмічання матеріалу. Розпилювання заготовок, техніка безпеки під час роботи. Зачищення (обробка) заготовок, підготовка їх до роботи.

3. Випалювання малюнка (38 год.)

Теоретична частина. Випалювання як вид мистецтва. Поняття світлотіні. Способи покриття готового виробу лаками. Багаторазове лакування. Накладення відтінків на випаленому малюнку. Створення фону способом випалювання.

Затемнення методом випалювання. Демонстрація виробів з елементами випалювання. Усунення недоліків у випалюванні. Багаторазове лакування.

Практична частина. Матеріали, інструменти та пристрої у випалюванні. Пробне випалювання. Випалювання крапками ліній. Випалювання крапками контуру. Випалювання малюнка лініями. Вибір сюжету, перенесення малюнка на заготовку. Випалювання малюнка по контуру. Обробка деталей сюжету. Заповнення площини.

4. Випалювання. Виконання завдання за зразком (48 год.)

Теоретична частина. Матеріали, інструменти та пристрої у випалюванні. Регулювання напруги випалювача. Інструктаж з охорони життєдіяльності. Випалювання у декоративно-ужитковому мистецтві. Способи випалювання. Прийоми у випалюванні. Зв'язок випалювання з розписом.

Практична частина. Виготовлення орнаментальних фризів. Робота над заготовками. Розпилювання заготовок. Зачищення заготовок, підготовка основи для випалювання. Робота з літературою, підбір матеріалу. Робота за вибраною темою. Випалювання панно. Тонове оформлення малюнку. Розпис окремих елементів. Завершення роботи, усунення недоліків. Покриття готового виробу лаком.

5. Виготовлення поробок технікою випалювання на довільну тему (34 год.)

Теоретична частина. Використання випалювання для оформлення панно та побутових виробів. Зв'язок випалювання з випилюванням. Художнє випалювання у Прикарпатті і Закарпатті. Відомі майстри випалювання. Особливості художнього випалювання.

Практична частина. Випилювання дощок. Зачищення заготовок, підготовка основи до роботи. Робота за вибраною темою. Випалювання панно. Усунення недоліків у роботі, закінчення робіт. Лакування робіт.

Підготовка робіт для виставки.

6. Підсумкове заняття (2 год.)

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Підсумкова виставка. Відзначення кращих вихованців гуртка.

Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

/п	Тема	Кількість годин		
		Теорет. заняття	Практ. заняття	Разом
1	Вступне заняття.	1	1	2
2	Основи випалювання.	8	6	14
3	Випалювання малюнка.	8	38	46
4	Випалювання. Виконання завдання за зразком.	18	34	52
5	Виготовлення поробок технікою випалювання на довільну тему.	4	24	28
6	Підсумкове заняття.	2	-	2
	Разом:	41	103	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год.)

Теоретична частина. Художнє випалювання — визнана техніка прикрашування виробів з дерева. Історія розвитку народного мистецтва. Ознайомлення з програмою і режимом роботи гуртка.

Практична частина. Випалювання простого виробу.

2. Основи випалювання (14 год.)

Теоретична частина. Інструменти та пристрої в випалюванні. Інструктаж з безпеки життєдіяльності під час роботи. Основні прийоми в випалюванні. Технологія виконання декоративних робіт за зразком. Організація робочого місця. Породи дерев, що використовуються в випалюванні. Декоративні особливості деревини. Задимлення — спосіб декорування деревини.

Практична частина. Випалювання декоративних робіт за зразком.

3. Випалювання (46 год.)

Теоретична частина. Ручна обробка деревини. Підготовка деревини до художньої обробки. Специфіка роботи над малюнком з урахуванням текстури, кольору, породи деревини. Оригінальні технічні прийоми й декоративне вирішення в випалюванні. Поняття про композицію та її складові частини. Допоміжні опоряджувальні операції в випалюванні.

Практична частина. Розпилювання заготовок, зачищення, підготовка їх до роботи. Виконання декоративної роботи за зразком. Нанесення малюнка на заготовку. Випалювання виробу. Тонове оформлення роботи. Усунення недоліків у роботі. Способи покриття готового виробу лаками. Декорування за допомогою задимлення і обпалювання.

4. Випалювання. Виконання завдання за зразком (52 год.)

Теоретична частина. Матеріали, інструменти і пристрої в випалюванні. Образно-сміслові значення елементів художніх обробок в народному мистецтві. Інструктаж з безпеки життєдіяльності. Короткий огляд технології виконання декоративних робіт за зразком. Поняття орнаменту, його види. Композиція, світлотінь в випалюванні. Прийоми і способи випалювання. Регулювання напруги випалювача. Зв'язок випалювання з різьбленням. Вплив лакового покриття на деревину.

Практична частина. Малювання орнаменту з геометричних та рослинних елементів. Виготовлення орнаментальних фризів. Підбір матеріалу для випалювання. Розпилювання заготовок, обробка наждачним папером, підготовка основи для випалювання. Робота за вибраною темою. Випалювання панно. Тонове оформлення роботи. Покриття готового виробу лаками.

5. Виготовлення поробок технікою випалювання на довільну тему (28 год.)

Теоретична частина. Зв'язок випалювання з випилюванням. Побутові вироби, оздоблення випалюванням.

Практична частина. Випилювання заготовок. Робота над ескізами. Перенесення ескізів на заготовки. Випалювання виробу. Виготовлення побутових виробів, оздоблення випалюванням. Робота над кухонними дошками, лопатками, ложками, підставками. Покриття виробу лаком.

6. Підсумкове заняття (2 год.)

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Підсумкова виставка. Відзначення кращих вихованців гуртка.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК

Вихованці повинні знати:

- правила техніки безпеки при роботі у гуртку;
- принципи організації робочого місця;
- призначення і будову електровипалювача;
- основні способи випалювання;
- способи обробки деревини - шліфування, полірування;
- поняття «ескіз», світлотінь;
- основи композицій.

Вихованці повинні вміти:

- раціонально організувати робоче місце, виконуючи правила (інструкції) техніки безпеки;
- робити розмітку заготовки;
- користуватися електровипалювачем;
- виконувати елементи зображення технікою випалювання, дотримуючись світлотіні;
- робити ескіз;
- самостійно розробляти композиції для випалювання;
- економно використовувати матеріали й електроенергію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Житомирский В. Г., Шеврин Л. Н. Путешествие по стране геометрии. М.: Педагогика, 1991. — 176 с.
2. Програми для гуртків науково-технічної творчості. За заг. ред. Павлової Л. М. - К.: ІЗМН. 1996. - 220 с.
3. Тимків Б. М., Кавас К. М., Виготовлення художніх виробів з дерева. Ч. II, Мозаїка. Випалювання. Розпис. — Львів: Світ, 1996.
4. Internet – джерела.